

**THE BOOK WAS
DRENCHED**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU 198953

UNIVERSAL
LIBRARY

ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಭಾಗ್ಯ

ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ

ಶಿವಮೊಗ್ಗ
ಕಾನ್ಯಾಲಯ
೧೯೩೭

ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥ ಭಾಂಡಾರ
ಧಾರವಾಡ

ನೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೩೧
ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೩೭

Copyright
All Rights Reserved by the Author
ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಗೆ ಸೇರಿವೆ

ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು ರೋಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು ೫೬

ವಿಜ್ಞಾನವೆ

ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಪಿಸುಣ್ಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟ ಕಟ್ಟಾಣತಿಯಂತೆ ಸೌಮಿತ್ರಿ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದ ಸೀತಾ ಮಾತೆಯನ್ನು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವ ಹೃದಯ ವಿದ್ರಾವಕವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಈ 'ದೃಶ್ಯ'ದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಮುದ್ದಣನು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನೇ ಎಷ್ಟು ಸರಸ ಪ್ರೌಢವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆ ಕವಿಗಳ ಸರಸ ಪ್ರೌಢಿಮೆ ಅನುಕರಣೀಯ ವಾದುದಾದರೂ ಅವರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ಈ ದೃಶ್ಯ ರಚಿತ ವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಕವಿಗಳ ಮಾತುಗಳು ಹಾಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಸಾತ್ಯಗಳ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವುದನ್ನು ಓದುಗರು ಕಾಣಬಹುದು.

ಹಿಂದಿನ ಆ ಕವಿವರ್ಯರು ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಸೀತೆಯನ್ನು ತೊರೆದುದಕ್ಕೆ ಹಲವು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ: ಲೋಕಾಪವಾದದ ನಿವಾರಣೆ, ರಘುಕುಲದ ಕೀರ್ತಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಶ್ರೀ ರಾಮನ ಸ್ವಕೀರ್ತಿಪಾಲನೆ, ವೊದಲಾದುವು. ಆ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕುಂಟು; ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಕುರುಡು ಎಂಬುದು ಆ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ರಾಘವಾನುಜರು ಆಡುವ ಪ್ರತಿ ವಾದದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ 'ದೃಶ್ಯ'ದಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕಾರಣವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ಅದರಿಂದಲೇ 'ದೃಶ್ಯ'ಕ್ಕೆ ಆ ಹೆಸರನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಸೀತಾ ಪರಿತ್ಯಾಗದ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರವಾಗದಿದ್ದರೂ ಅದು ಭಾವವೂರ್ಣವಾಗುವುದೆಂದು ಬರೆದವನ ಆಶಯ.

ಈ 'ದೃಶ್ಯ'ದ ಭಾಷೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಗದ್ಯವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಭಿನಯಕಾರರಿಗಾಗಿಯೂ ನಾಟಕೀಯವಾಗಿ ಓದುವವರಿಗಾಗಿಯೂ ಪಂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಮಾಡಿದೆ.

ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ

[ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿಯೂ ಅಂದವಾಗಿಯೂ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ
ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರೆಸ್ಸಿನವರಿಗೆ ನಾವು ಕೃತಜ್ಞರು. —ಪ್ರಕಾಶಕರು]

ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ ಕೃತಿಗಳು

ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ, ಇತರ ಕಥನ ಕವನಗಳು
ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ

ಯಮನ ಸೋಲು	ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸ
ನನ್ನ ಗೋಪಾಲ	ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ
ಶ್ವಶಾನ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ	ಮಲೆನಾಡು ಚಿತ್ರಗಳು
ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಭಾಗ್ಯ	ಚಿತ್ರಾಂಗದಾ
ಮಹಾರಾತ್ರಿ	ಪಾಂಚಜನ್ಯ
ಜಲಗಾರ	ನವಿಲು - ೧
ಬಿರುಗಾಳಿ	ನವಿಲು - ೨
ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ	ಕೊಳಲು
ವೇದಾಂತ	ವಿವೇಕವಾಣಿ
ಹಾಳೂರು	ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಚಾರ

ಕಾವ್ಯದ ಕಣ್ಣು ಕವಿಯ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ
ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು
ಕಾನೂರು ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ
ಮಲೆನಾಡು ಒಕ್ಕಲಿಗರಲ್ಲಿ

ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳು ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ:

ಕಾವ್ಯಾಲಯ * ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಭಾಗ್ಯ

[ಗಂಗಾತೀರದ ಅರಣ್ಯ. ಸೀತಾದೇವಿ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದರೂ ಸಡಗರದಿಂದ ಬೇಗನೆ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಆಯಾಸವಾದರೂ ಉತ್ಸಾಹ ಭರದಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಅದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.]

ಸೀತೆ— ಸೌಮಿತ್ರಿ,

ಈ ಬನದ ಪಸುರಗ್ಗತ್ತಲೆ ಕಣ್ಣೆನಿತು ತಣ್ಣಗಿದೆ!

ಬಾಸ ನಡುನೆತ್ತಿಯೊಳು

ನಡುವಗಲ ನೇಸರು ನಿಶ್ಚಲಂ ವೊಳೆದಿದೊಡಂ

ಬಿಸಿಲ ಕಾಯ್ಪಿಲ್ಲಿ ತೋರದಿದೆ.

ಈ ಹೆಮ್ಮರಗಳೇಂ

ತಳಿಗೊಡೆವಿಡಿದು ನಿಂದಿಹವು

ನಮಗೆ ನೆಳಲೀಯಲೆಂಬಂತೆ!—

ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಯ್!—ತನ್ನ ನೀರೆದೆಯೊಳು

ತೆರೆ ತೆರೆಗೆ ಪರ್ಬಿ ಮಾವೊಳೆದು ಮಿಂಚುತಿಹ

ರವಿಯ ಬಿಂಬಮಂ ಪೊತ್ತು

ತುಂಬು ಬಸಿರಿಂ

ಇಕ್ಕೈಲದ ಬಸಸಿರಿಯ ನಡುವೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಪರಿವ

ಗಂಗೆಯೇಂ ಕಣ್ಣೆಡ್ಡಮಾಗಿಹಳು!

ಆಹ!—

ಮುಂಗಾಲ್ಗಳಂ ನೆಲದೊಳೂರಿ ಪಿಂಗಾಲ್ಗಳಿಂ ನಿಂತು

ವೋರೆಯಂ ನೀರ್ಗಿಟ್ಟು ನೀರ್ ಕುಡಿವ

ಆ ಹರಿಣಿಯೇಂ ಜೆಲ್ವಂ ಮೆರೆದವುದು!

ಅದರೆಡೆಯೊಳಿಹ ಮರಿಯೇಂ ಬಾಲವನೊಲೆದು ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿದೆ!

[ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ದೂರದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು]

ಅಯ್ಯೋ, ನಾನಾರೊಡನೆ ನುಡಿಯುತಿಹೆನಿಂತು?—(ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ)

ಇದೇನಯ್, ಸೌಮಿತ್ರಿ, ಹಿಂದುಳಿದೆ?

ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಭಾಗ್ಯ

ಹಾದಿಯೊಳು ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳುಗಳಿಲ್ಲ;
ತಗ್ಗು ದಿಣ್ಣೆಗಳಿಲ್ಲ;
ಸಮತಟ್ಟಾಗಿವುದೀ ಬನಂ.

[ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಬಿಲ್ಲು ಬತ್ತಳಿಕೆಯೊಡನೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗಂಟನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಸೀತೆ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯುಂಟು]

ಲೇಸಾಯ್ತು! ಕಡು ಲೇಸಾಯ್ತು!
ಹೆಣ್ಣಾದ ನಾನೆ ಸಾಗಿ ಬರೆ,
ಗಂಡುಗಲಿ ನೀನೆ ನಡೆಯಲಾರದಿರೆ, ನಾಣಲೆ?
ಇರು, ಇರು; ಊರ್ಮಿಳೆಗಿದನೊರೆದಪೆಂ:
ನಿನ್ನಿನಿಯಂ, ನಚ್ಚಿನ ನಿನ್ನಿನಿಯಂ,
ಪೆಣ್ಣೊಡಗೂಡಿ ನಡೆಯಲಾರದೆ
ಬಸವಳಿದು ಪಿಂದಾದಂ ಎಂದು!

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— (ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತ)
ತಾಯೆ, ಬೇಗದಿಂ ನಡೆದು ಬರುತಿರೆ
ಹಳುವದೊಳಾವುದೊ ಬಲ್ಮಿಗಂ ಕಣ್ಗೆ ಮಿಂಚಿದುದು.
ಅದೇನೆಂದು ನೋಳ್ವನಿತರೊಳೆ ನೀಂ ಮುಂದಾದಿರಿ.
ಅದಲ್ಲದೆ, ನಿವಿತ್ತಾ ಕರಂಡಂ—(ಅದನ್ನು ನೋಡಿ)
ಬಹುಭಾರಮಾಗಿವುದು.—
ಇದರೊಳೆನಿವುಡೊ ನಾಸರಿಯೆಂ!

ಸೀತೆ— (ನಸುನಗುತ್ತ)
ಎಂದಿನಿಂದಾದುದೈ ನಿನಗೀ ಕೋಮಲ ಸ್ವಭಾವಂ?
ವನವಾಸದಂದು ಎಮ್ಮೆಲ್ಲರ ವೊರೆಯಂ
ನೀನೊರ್ವನೆ ಆಸರುಬೇಸರಿಲ್ಲದೆ ವೊತ್ತು
ಜಿಂಕೆಯಂದದಿ ಚಿಮ್ಮುತಿರ್ದುದಂ ನಾನೆ ಕಂಡಿರ್ಪೆಂ
ಲಂಕೆಯೊಳಂದು ಯುದ್ಧಕಾಲದೊಳು
ಗಕ್ಕುಸರೆಸೆದ ಬಲ್ಲುಂಡುಗಳೆಲ್ಲಂ

ಎನ್ನೀ ಕರಂಡಕಿಂ ಲಘುತರಮಾಗಿದುರ್ವೇಂ?—

(ಆಲೋಚಿಸಿದಂತೆ)

ಓಹೋ! ಈಗಳರಿತೆಂ!

ಆರಮನೆಯ ವಾಸಂ,

ಮೇಣೂರ್ಮಿಳೆಯ ಲಲಿತ ಸಹವಾಸಂ

ನಿನ್ನ ನಿಂತುಗೈದಿರ್ಪದೆ ಸಾಜಂ!

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— ಎನ್ನ ನಣಕಿಸದಿರಿಂ, ತಾಯೆ.

ಕರಂಡದೊಳೆನಿರ್ಪುದೊ ಅದಸರಿಯಲೆಂದಾಟಿಸಿ

ಕುತೂಹಲದಿಂ ಕೇಳೆನಲ್ಲೆ!

ಸೀತೆ— ಅದರೊಳೆನಿರ್ಪುದೈ, ಸೌಮಿತ್ರ!

ತಪೋವನದ ಋಷಿಗಳ್ಗೆಂದುಂ ಮುನಿಪತ್ತಿಯರ್ಗೆಂದುಂ

ಪರಿಮಳದ್ರವ್ಯಂಗಳಂ ದಿವ್ಯಾಂಬರಂಗಳಂ

ಕೈಗಾಣ್ಣಿಯಾಗಿಟ್ಟೆಹೆಂ.

ಆಶ್ರಮದ ಕಿರುವರೆಯದ ನಲ್ಲು ವರಗೆಂದು

ಒಂದೆರಳ್ತಗೆಯ ನಲ್ಲುಣಿಸನಿಟ್ಟೆಹೆಂ.

ಮತ್ತೇನೊಂದುಮಿಲ್ಲಂ!—ಆಃ! ಮರೆತಿರ್ದೆಂ!

ಎನ್ನಿ ನಿಯನಡಿಗಳ ಚೆಂಬೊನ್ನ ಪಾವುಗೆಗಳಿಹವಲ್ಲಿ!

(ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಕರಂಡಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.)

ನಿನಗದು ಭಾರಮಾಗಿದೊಡೆ ಇತ್ತ ಸೀಡು;

ನಾನೆ ಕೊಂಡೊಯ್ವೆಂ!

ಎಂತಾದರುಂ ನೀನೆನ್ನ ಸಮಕೆ ನಡೆದೊಡೆ

ಅದೆ ನನಗೆ ಸೌಭಾಗ್ಯಂ!—

ಪುರುಷರೆಲ್ಲರೈ ಸಮರಮನೆ ಕಾಲ್ಗಳೊಟಂ!

ಮಿಕ್ಕೈಲ್ಲದರೊಳು ನೀಂ ಮಂದಗಾಮಿಗಳೆ ದಿಟಂ! (ಕೈನೀಡೆ)

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— ತೆಗೆ ತೆಗೆ, ತಾಯೆ; ಸಾಲ್ಕುವಾಪರಿಹಾಸ್ಯಂ!

ಭಕ್ತಂಗೆ ದೇವರಡಿವಾರಂಗಳ್ ಭಾರಮೇ?

ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಭಾಗ್ಯ

ಸೀತೆ— ಅಂತಾದೊಡೆ ನೀಂ ಪಿಂತುಳಿಯಲಾಗದು.

ಲಕ್ಷ್ಮಣ—ಅವ್ವುದವ್ವದು, ನಾನಿಂ ಪಿಂತುಳಿಯೆಂ. (ತನ್ನಲ್ಲಿಯೆಂ)
 ಅಯ್ಯೋ, ರಾಘವೇಶ್ವರಂ ಕೋಮಲೆಯ ಕೂಲೆಗೆಲಸಕೆ
 ಎಂತೆನ್ನಂ ಬೆಸಸಿದನೊ?
 ನಿಷ್ಕರದೊಳೆಂತೀ ಕೃತ್ಯಮೆಸಗುವೆನೊ?
 ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದೀ ಬಾಳು ಪಾಳೆಯೋಗಲಿ!
 ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯ ಕೋಡಿನೇಳೆಗೆಂದು
 ನಿರಪರಾಧನಿಯಂ ಬಲಿಗುಡುವರೇ?
 ಗೂಬೆ ನಿಂದಿಸಿತೆಂದು ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಂ ಪಳಿವರೇ?
 ಪಾಳಗಸನೊರ್ವಂ ಮುಳಿಸಿನಿಂ ಮುಂಗಾಣದೆ ಪಳಿದನೆಂದು
 ಲೋಕವಾತೆಯಂ ಆಡವಿಗಟ್ಟುವುದಾವ ಧರ್ಮಂ? (ನಿಡುಸುಯ್ದು)
 ಧರ್ಮದ ಪೆಸರಿಸೊಳೆ ಲೋಕದೊಳೆನಿತಧರ್ಮಮಂ ಗೈವರ್!

ಸೀತೆ— (ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ನಡೆದು)

ಮೈದುನಾ, ನೋಡಲ್ಲಿ: ವೂತ ಆ ಚೆನ್ನಸುಗೆ
 ಸಿಂಗರಿಸಿದ ಮದುಮಗಳಂತೆ ರಂಜಿಸುತ್ತಿದೆ!
 ನೋಡು, ಆ ಕೊಂಬೆಯಿಂ ಜೋಲುತಿಹ ಹೆಜ್ಜೀನುಹುಟ್ಟಿ
 ಕರ್ದಿಂಗಳ ಫಲಕದಂತೆ
 ಎನಿತು ಮನೋಜ್ಞಭೀಷಣವಾಗಿದೆ!

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— (ಗಮನಿಸದೆ ತನ್ನೊಳಗೆ)

ಆರೆಂದುದನುಂ ಗಣನೆಗೆ ತಾರದೆ
 ತನ್ನ ಚಲಮೇ ನನ್ನಿಯೆಂದು ಸಾಧಿಸಿ
 ಎನ್ನನೀ ಕಡುಗೆಯ್ತೆಗೆ ನೂಂಕಿದಂ.
 ಎಂತೀ ಸಿಡಿಲ ಸುದ್ದಿಯನೊರೆವೆಂ, ಮಾತೆಗೆ?
 ಅಯ್ಯೋ ವಿಧಿಯೇ,
 ಲಂಕೆಯೊಳೆನ್ನಂ ಕೊಲ್ಲದೆ ನೀನಿದಕೆಂದೆ ಉಳುಹಿದೆಯಾ?
 ಪದಿನಾಲ್ಕು ಬರಿಸಮುಂ ನಾನಾರಂ

ಜಗನ್ನಾತೆ ಎಂದರಿತು ಸೇವೆಗೈದೆನೋ

ಆ ಪುಣ್ಯಜನನಿಯಂ

ಇಂದೆಂತು ನಟ್ಟಡವಿಯೊಳಿಟ್ಟು ಪೋಗಲಿ?

ಸೀತೆ — (ಹಿಂತಿರುಗಿ)

ಇದೇನೈ, ಸೌಮಿತ್ರಿ, ನಿನ್ನೀ ತೆರಂ?

ನಡೆಯಲೊಲ್ಲೆ; ನುಡಿಸಿದರುಂ ನುಡಿಯಲೊಲ್ಲೆ.

ನುಡಿದರುಂ ಹುಂಕಾರಮೆ ಪಡಿನುಡಿಯಾಗಿರ್ಪುದು!

ಎನ್ನೊಡನೈತರಲು ನಿನಗಿಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲೇಂ? (ನಸುಮುನಿಸಿನಿಂದ)

ಆರಮನೆಯೊಳೆ ನೀನಿಂತಾಡಿರ್ದೆ

ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನ ರೋಳಾರಾಸುಮಂ ಕರೆತರುತ್ತಿದೆಂ.

ನಡುಗಾಡಿನೊಳು ನಿನ್ನಿಂತೆಸಸಂ ತರಮಲ್ತು!

ಲಕ್ಷ್ಮಣ — (ಹನಿಗಣ್ಣಾಗಿ) ಜನನೀ, ಕೋಪಿಸದಿರಿಂ!

ಸೀತೆ — (ಕರುಣದಿಂದ ಕರಗಿ)

ಏನೈ ಕಂದಾ, ಕಣ್ಣು ಹನಿಯಾಡುತ್ತಿದೆ!

ನಿನ್ನಿ ರವಿಂದೇಕೊ ಸೋಜಿಗಮಾಗಿರ್ಪುದು!

ಲಕ್ಷ್ಮಣ — (ಸುತ್ತ ನೋಡಿ)

ದುಂಬಿಗಳಾಟದಿಂ ಕೆದರ್ದ ಪೂಗಳ ಪರಾಗಂ

ಕಣ್ಣೆ ಬಿಳ್ಳುದು. (ಕಣ್ಣುಜ್ಜಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ)

ಬಟ್ಟೆದಪ್ಪಿದೆನೋ ಏನೋ ಎಂದು ಕಳವಳಂ!

ಸೀತೆ — (ಸಮ್ಮತಿಸಿ)

ಆಹುದಹುದು, ಸೌಮಿತ್ರಿ.

ಎನಗಾಗಳೆಯೆ ಸಂಶಯಂ ತಲೆದೋರ್ದುದು.

ಆದೊಡಂ ನೀಂ ಬನಬಟ್ಟೆಯರಿತವಂ ಎಂದು

ಮಾತಾಡದೆಯೆ ಮುಂದುವರಿದೆಂ.—

ಈ ಕಾಡು ಆಟನಕಸದಳಮಾಗಿರ್ಪುದು.—

ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮದ ಜಟಿಗಳಂ ಕಾಣೆಂ;

ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಭಾಗ್ಯ

ವಲ್ಕಲವನುಟ್ಟ ಮುನಿವಧುಗಳ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ ;
 ವಟುಗಳೋರ್ವರುಂ ಕಾಣಿಸರು ;
 ಶ್ರುತಿಘೋಷಂ ಕೇಳಿಸದು ;
 ಗಾಳಿಯೊಳಿಟ್ಟ ಹೋಮ ಧೂಮಂ ಗೋಚರಿಸದು !—
 ನಾನಂದು ಕಂಡ ಮುನಿವೋತ್ತಮರ ವನದೆಡೆಗಳೆಲ್ಲಿ ?
 ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮಂಗಳ ಮಂಗಳ ಸ್ಥಳಗಳೆಲ್ಲಿ ?
 ಸುಹವಿಗಳ ಕಂಪೋಗೆದು ಪೊಗೆಯೇಳ್ವ
 ಆ ಚೆಲ್ವಿನೆಲೆವನೆಗಳ ಸುಳಿವೆಲ್ಲಿ ?
 ಎನಗಂದು ಪರಿಚಿತವಾದ ವಾದನೇದಧ್ವನಿಗಳೊಂದುಂ
 ಈ ಎಡೆಯೊಳೆಲ್ಲಿಯುಂ ಕೇಳಿಸದು !
 ಆಯ್ಯೋ
 ದಾರುಣದ ಕಟ್ಟಡವಿಗಿಲ್ಲಿಗೇಕೈತಂದೆ,
 ತಂದೆ, ಸೌಮಿತ್ರಿ ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ - (ತೋರುತ)

ತಾಯೆ, ಈ ದೆಸೆಯೊಳೆನಾದರುಂ
 ದಾರಿಯು ಕುರುಪು ತೋರ್ವುದೋ, ನೋಳ್ವಂ, ಬನ್ನಿಂ.
 (ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೆ)

ಅಯ್ಯೋ ಅನೀಗಳೇಗೈವೆಂ ?
 ಏತುಸಿರೈಂ ಆನಿಷ್ಕುರದ ಏಷವಾರ್ತಿಯಂ ?
 ಇನ್ನೆಸಿತು ಪೊಳ್ಳು ಈ ಗರ್ಭಣಿಯಾದೆನ್ನ ಮಾತೆಯಂ
 ಪುಸಿವೇಳ್ಳು ಸುತ್ತಿಸಲಿ !
 ಹಾ ವಿಧಿ ; ಹಾ ರಾಮಚಂದ್ರಾ !

ಸೀತೆ - (ಬಿಚ್ಚಿ) ರಾಮಚಂದ್ರಾ ! ರಾಮಚಂದ್ರಾ !

ಲಕ್ಷ್ಮಣ - ಏನಾದುದೌ, ತಾಯೆ ?

ಸೀತೆ - ಆಲಿಸು, ಸೌಮಿತ್ರಿ, ಬಳ್ಳೊರಲುತಿದೆ !—

ನೋಡಲ್ಲಿ, ಕುಳ್ಳಿದ್ ಮಿಗಮೆದ್ದು ವೂರ್ಗಮಂ ದಾಂಟುತಿದೆ !—

ಅಯ್ಯೋ, ಎನ್ನ ಬಲದ ಕಣ್ಣು ದಿರುತಿದೆ!

ದುರ್ನಿಮಿತ್ತಂಗಳಂ ನೋಡಿ ಎನ್ನೆ ದೇವ ಬೆದರುತಿದೆ!

ಲಕ್ಷ್ಮಣ - (ವ್ಯಸನದಿಂದ) ಬೆದರದಿರಿ, ತಾಯೆ.

ಶ್ರೀ ರಾಮನುನೆಮ್ಮೆಲ್ಲರಂ ಕಾಪಾಡುವಂ.

ಸೀತೆ - ದಿಟಮದು, ಮೈದುನಾ.

ಎನಗೆನ್ನ ಕೇಡೊಳಳುಕಿಸಿತಿಲ್ಲಂ-

ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಂ ಸೋಗದಿಸಿದಪನೇ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ - ತಾಯೇ, ಸೈರಣೆ!

ಸರ್ವರಕ್ಷಕಂಗೆ ಕೇಡೆಂದರೇನು?

ರಘುಕುಲೇಶಂ ಅರಮನೆಯೊಳಾಸಂದದಿಂದಿಪಂ.

ಸೀತೆ - ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನಾಯುಷ್ಯಂ ಸುದೀರ್ಘಮಕ್ಕೈ!-

ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಜನಸಿಕರಕೇನಾದರುಂ

ಅಮಂಗಳಂ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾದುದೇ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ - ಅದೆತ್ತಣ ಸಂದೇಹಂ?

ರಾಮನಾಳ್ವಕೆಯೊಳಾಗುಂ ಕೇಡಿಲ್ಲಂ;

ಇಂತಿರೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆಲ್ಲೆಯ ಅಮಂಗಳಂ?

ಸೀತೆ - ಮೈದುನಾ, ಮತ್ತಾರಿಗೀ ಅಮಂಗಳ ಸೂಚನೆ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ - (ನಿಡುಸುಯ್ದು) ಬಟ್ಟೆಗೆಟ್ಟು ನಿಮ್ಮನೀ ಏಪಿನಕೊಡಗೆಂಡು
ಬಂದಿಪೆನಗೆ! (ತಲೆಬಾಗುವನು)

ಸೀತೆ - ಮರುಗದಿರು, ಕಂದಾ.

ಶ್ರೀ ರಾಮಂಗೆ ನಚ್ಚಿನ ಸಹೋದರಂ ನೀಂ;

ನಿನಗೆಲ್ಲೆಯ ಅಶುಭಂ?-(ಚಿಂತೆಯಿಂದ)

ನಿನಗಲ್ಲವಿಾ ದುಶ್ಯಕುನಂ; ನಿನಗಲ್ಲಂ!-(ದುಃಖದಿಂದ)

ಎನಗೆ! ಹತಭಾಗ್ಯೆಯಾದ ಎನಗೆ!

ಪತಿಪಾದಮಂ ತೊರೆದು ಬಸಕೈತಂದೆನಗೆ!

ಅಯ್ಯೋ

ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಭಾಗ್ಯ

ಪಾವನಕೆ ಪಾವನಂ, ಮಂಗಳಕೆ ಮಂಗಳಂ
 ಅದಾವನ ಚರಿತ್ರನಾಮಂಗಳೋ
 ಆ ರಾಘವನೆ ಜೀವೇಶನಾಗಿರಲ್ಕೆ
 ಆತನಂಸ್ತ್ರಿಯನಗಲ್ದ ನಾಂ ಬಂದ ಬಳಿಕ
 ಈ ವನದೊಳಿನ್ನು ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮಂ ಗೋಚರಿವುದೇ?
 ತಾವರೆಯನುಳಿದಾರಡಿಗೆ ಬೊಬ್ಬಳಿಯ ಪೂವಿನೊಳ್
 ಮಧುವುಂಟೆ?—ಪೇಳೈ, ಸಾಮಿತ್ರೈ. (ಮರುಗುವಳು)

ಲಕ್ಷ್ಮಣ — (ಸ್ವಗತ)

ಅಯ್ಯೋ ಇನ್ನೇನಂ ನೆಗಲ್ದಪೆಂ?
 ಕಠೋರ ಸತ್ಯಮನೆಂತುಸಿದ್ಧಪೆಂ?
 ಎಂತೀ ಕೋಮಲೆಯಂ ಕೊಲೆಗೆಯ್ವೆಂ?—
 ಹಾ ರಾಘವೇಂದ್ರಾ, ಜಗನ್ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕಾ ಬಟ್ಟಿದೋರೈ!
 ಸೀತೆಯಂ,
 ಜಗನ್ಮಾತೆಯಂ,
 ಸರ್ವಲೋಕಪುನೀತೆಯಂ
 ನಾನೆಂತು ಕಾಡುಪಾಲ್ಗೆಯ್ವೆಂ?
 ಅವ ಮೊಗದೊಳಯೋಧೈಗೆ ಮರಳ್ಳಪೆಂ?—
 ಅಯ್ಯೋ, ಜನಂಗಳೆಲ್ಲರುಂ ನನ್ನೆಡೆಗೆ ಕೈದೋರಿ,
 “ನೋಡಿವನೆ ಸೀತೆಯನಡವಿಯೊಳ್ ಬಿಟ್ಟವಂ;
 ತಾಯಂ ಕೊಲೆಗೈದವಂ;
 ನಿಷ್ಕರುಣಿ!”
 ಎಂದಾಡಿಕೊಂಬುದಂ ಕೇಳ್ವು
 ಹರಣವನೆಂತು ವೊರೆದಪೆಂ?

ಸೀತೆ — ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ,
 ನಾನಿನ್ನು ನಡೆಯಲಾರೆನೈ. (ತೋರುತ್ತ)
 ನೋಡು, ನೋಡಯ್ :

ಕಲ್ಲೆಡಹಿ ಮುಳ್ಳಾಂಟಿ ಕಾಲಿಂ ಬಸಿವ ನೆತ್ತರಂ!—

ಬಸಿರ ಬೇನೆಯಿಂ ಕಡುನೊಂದೆಂ!

ಅಯ್ಯೋ ಕೆಟ್ಟಿಂ!

ಮುಂತೇನಯ್ ತನಗೆ ಬಟ್ಟಿ?

ಮಾತಾಡಯ್ !

ಏಕಿಂತು ಕೆಮ್ಮನಿರ್ದಪ್ಪೆ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— (ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ)

ಮಾತೆ,

ಬನಕೆ ವೋಪೆನೆಂದು ಕಾಂತನನೇತರ್ಕೆ ಬೇಡಿದಾ ?

ಏನ್ನನೇತರ್ಕೆ ಇಂತಪ್ಪ ಘೋರಕೀಡುಮಾಡಿದಾ?—

ಹಾ ವಿಧಿ!

ರಾವಣನಿಂ ತಪ್ಪಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಂ ಕೊಲಿಸಲೆಂದೇ

ರಾಮಾಯಣವನಾಗಿಸಿದಯ್ !

ಸೀತೆ— ಮೈದುನಾ, ಏಕೆ ರೋದಿಪಯ್ ?

ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಮರಳುವಂ;

ಪಿಂತಿರುಗು;

ಬಂದ ಬಟ್ಟಿಯೊಳೆ ವೋಪಂ.

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— ಪಿಂತಿರುಗುವುದೆಂತು, ಜನನಿ?

ಸೀತೆ— ಏಕೈ? ಬಂದ ದಾರಿಯಂ ಮರೆತೆಯೇಂ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— ತಾಯೇ, ನಾನುರುಚಂಡಾಲಂ!

ಸೀತೆ— ಚಿ: ತೆಗೆ, ಕಂದಾ! ನಿನ್ನನ್ನರ್ಗಿ ತಗದಾತ್ತನಿಂದೆ!

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— ಅಯ್ಯೋ ನೀನರಿಯೈ, ತಾಯೇ.

ನಾನುರುಚಂಡಾಲಂ!

ಮಹಾಪಾಪಿ!

ಮಾತೃಘಾತುಕಂ!

ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಭಾಗ್ಯ

ಸೀತೆ - ಬೇಡ, ಬೇಡ, ಈ ಅಮಂಗಳದ ನುಡಿ!

ರಾಮ, ರಾಮ!

ಸುಮಿತ್ರಾದೇವಿ ಚಿರಾಯುವಕ್ಕೆ!

ಲಕ್ಷ್ಮಣ - ಮಾತೆಯಯೋಧ್ಯೆಯೊಳು ಸುಖದಿನಿರ್ಕೆ!

ಸೀತೆ - ಮತ್ತೇನೈ ಸೀನಾಡುವುದು?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ - ದೇವೀ, ನಾನಿಲ್ಲಿ ಕೊಲೆಯಾದಪೆಂ;

ನೀಂ ಪಿಂತಿರುಗಿಂ!

ಸೀತೆ - ಇದೇನಯ್, ಸೌಮಿತ್ರಿ?

ನಿನಗೇಂ ಪುರ್ಚೆ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ - ಅಹುದಹುದು, ಪುರ್ಚು ಪಿಡಿದಿರ್ಪುದು!

ಸಿವೊಡನೆ ನಾಂ ಮರಳಲಾರೆಂ!

ಸೀತೆ - ಮತ್ತೆತ್ತಣ್ಣೆ ಪೋದಪೈ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ - ನಾನೀ ಎಡೆಯೊಳ ಮಡಿನೆಂ ಶಸ್ತ್ರಮಂ ಪಾಯ್ದು!

ಸೀತೆ - ತೆಗೆ ತೆಗೆ! ಎನ್ನಾಣೆ! ಮರಳು, ಪಿಂತಿರುಗು!

ಲಕ್ಷ್ಮಣ - ನಾವೀರ್ವರುಂ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಮರಳಲಾಗದಾ!

ಸೀತೆ - ಅದೇಕ್ಕೈ? - ಮರೆತೊಡೇಂ? -

ಮರಳಿ ಬಚ್ಚಿಯನರಸಿ ಪೋಗುವಂ,

ಬಾ, ಕಂದಾ!

ಲಕ್ಷ್ಮಣ - ಅಯ್ಯೋ, ಈ ಪಾಪಿಯಂ 'ಕಂದಾ' ಎನ್ನದಿರಿ!

ಸೀತೆ - ಕಂದಾ, ಪುರ್ಚಂ ಪಿಡಿಸದಿರೆನಗುಂ!

ಲಕ್ಷ್ಮಣ - (ಗದ್ಗದದಿಂದ)

ನಾನಾಗಲಿ ನೀಮಾಗಲಿ

ಇವೊರೊಳೊರ್ವರೆಯೆ

ರಾಜಧಾನಿಯಂ ಮರಳಿ ಪುಗವೇಳ್ಕುಂ;

ಸೀತೆ - ಅದೇನೈ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ - ರಾಘವೇಶ್ವರನ ಕಟ್ಟಾಣೆ!

ಸೀತೆ — ಕಂದಾ, ಬೆದರದಿರು.

ನಾನೊರೆದಪೆನೆಲ್ಲಮಂ ರಘುರಾಮಂಗೆ :

ದಟ್ಟಡವಿಯೊಳು ಬಟ್ಟಿದಪ್ಪಿತು ;

ಮರಳೆವದರಿಂ ಎಂದು.—

ಆರಾದೊಡಂ ಗೃವರೇನಂ ಬಟ್ಟಿದಪ್ಪಿದ ಮೇಲೆ?

ನಿನ್ನದೇಂ ತಪ್ಪು?

ಶ್ರೀ ರಾಮನಾಗಿದೊಡಂ ಮರಳಿರುತಿರ್ದನೇ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ — (ಸುಯ್ಯು) ಆಯ್ಯೋ ನಾನದನರಿಯೆಂ!

ನಾನಂತುಂ ಮರಳಲಾರಂ ನಿವೊಡನೆ!

ಸೀತೆ — ಮತ್ತೇನಂ ಮಾಡುವೈ? (ನಸು ಸಿಡುಕಿ)

ಎನ್ನ ನಿಲ್ಲೆಯೆ ಬಿಟ್ಟು ನೀನೊರ್ವನೆ ಪೋಗು!

ಲಕ್ಷ್ಮಣ — ಹಾ ತಾಯೆ, ಶ್ರೀ ರಾಮನಂತಾಡದಿರಿ!

ಸೀತೆ — ಏನಾಡಿದಂ ರಾಮಚಂದ್ರಂ?

ಪೇಳಯ್!

ಎನ್ನೊಡನೇತರ್ಕಯ್ ಮುಚ್ಚು ಮರೆ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ — ಅಯ್ಯೋ, ನಾನಂತದನೊರೆವೆಂ

ಆ ಕಠೋರವಾಕ್ಯಮಂ? (ಮರುಗುತ್ತಾನೆ)

ಸೀತೆ — ಪೇಳಯ್, ಸೌಮಿತ್ರಿ; ಎನ್ನಾಣೆ, ಪೇಳಯ್!

ಲಕ್ಷ್ಮಣ — (ತಡೆತಡೆದು ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ)

ದೇವೀ,

ನಿನಗಿನ್ನೆಗಂ ಪೇಳ್ತುದಿಲ್ಲಂ!—

ಅಪವಾದಮಾವರಿಸೆ, ನಿನ್ನನೊಲ್ಲದೆ,

ರಘುಕುಲೋದ್ವಹಂ ನೀವರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು

ಕಾಂತಾರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿ ಬಾ ಎಂದೆನಗೆ—

ನೇಮಿಸಿದೊಡೆ—

ಆ ವಿಭುವಿನಾಜ್ಞೆಯಂ ವಿಾರಲರಿಯದೆ

ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಭಾಗ್ಯ

ನಿಮ್ಮನೀ ವಿಪಿನಕೊಡಗೊಂಡು ಬಂದೆಂ!—

(ಸೀತೆ ಕಳವಳಗೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿರೆ)

ಇನ್ನೊ ಯ್ಯೊಯ್ಯುನಾವಲ್ಲಿಗಾದೊಡಂ ಪೋಗಿಂ!

ಸೀತೆ — ಅಯ್ಯೋ ಕೆಟ್ಟೆಂ! (ಎಂದು ಹಮ್ಮೆಸಿ ಬಿದ್ದು ಮೂರ್ಛಿ
ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.)

ಲಕ್ಷ್ಮಣ — ಹಾ ರಾಮ! ಹಾ ರಾಮ!

ಮಾತೆಯಂ ಪೊರೆಯೈ!

ಕರುಣಾಕರ ರಕ್ಷಿಸೈ! (ಸೆರಗಿನಿಂದ ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಾನೆ.)

ಅಯ್ಯೋ

ರಾಮನ ಸೇವೆ ಸಂದುದೇ ಎನಗಿಂದು?

ಇಂದಿಗೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಋಣತೀರಿತೇ ಎನಗೆ?—

ಓ ಜಗನ್ಮಾತೆ,

ಹೇ ತ್ರಿಲೋಕಪೂಜಿತೆ,

ಕೊಲೆಗಾರನಂ ಮನ್ನಿಸಾ!

ಕಣ್ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಾ!—(ಅತಿಶಯ ಶೋಕದಿಂದ)

ಇಲ್ಲದಿರೆ, ಇಲ್ಲದಿರೆ,

ಆನೀಯೆಡೆಯೊಳೆ ಬಾಳೊ ಲೆಯಾದಪಂ!

ನಿಶ್ಚಯಂ!

ಸೀತೆ — (ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಣ್ಣಿರೆದು ದೈನ್ಯದಿಂದ)

ಹಾ ಕಂದಾ! ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ! ಅನಾಥೆಯಾದೆನೈ!—

ರಘುರಾಮನುಂ ಪಿಸುಣ್ಣೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು

ಕವಡರಿಯದಬಲೆಯಂ ಬಲಿದೆತ್ತನೇ?—

ಹಾ ಕರುಣಾನಿಧಿ,

ಊರೊಳಗೆ ಮಾರಿಯೆಂದು

ಮನೆವೋರಿಯಂ ಮಾರುಗುಡುವರೇ?—

ಆನಿಲ್ಲದೆಂತು ಅರೆಮೈಯೊಳಿರುವೈ?

ಎಂತು ಪಟ್ಟವಣೆಯನೇರುವೆ?—

ಹಾ ರಾಘವಾ, ನಿನ್ನ ಡಿಗಗಳಾಣೆ!

ಎನ್ನೊಳು ಕೊರತೆಯಿರೆ ಮನ್ನಿಸಿ ಕಾವುದೈ;

ಕೈಮುಗಿದು ಬೇಡುವೆಂ.—

ಸೌಮಿತ್ರೀ,

ಕೊಯ್ಯಲೊಲ್ಲದೆ ಕೊರಲಂ ಇಂತುಟೆನ್ನಂ ಬಿಡಲು

ಮಾಡಿದಪರಾಧಮುಂಟೀ?

ಕಯ್ಯಾರೆ ಖಡ್ಗಮಂ ಕೊಟ್ಟು

ತನ್ನರಸಿಯಂ ಹೊಯ್ ಎಂದು ಪೇಳದೆ

ಆಡವಿಗೆ ಕಳುಹಿ ಬಾ ಎಂದನೇ?—

ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ, ರಾಘವಂ ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿಯಲ್ಲೆ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— ತಾಯೆ, ನಾಮೆಲ್ಲರಾಡಿದ ಮಾತಂ ಕಡೆಗೊತ್ತಿ

ತನ್ನ ಪಿಡಿದ ಚಲಮನೆ ಸಾಧಿಸಿ

ಎನ್ನನೀ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೂಂಕಿದಂ.

ಸೀತೆ— ಅಯ್ಯೋ,

ಬಿಟ್ಟನೇ ರಘುಶ್ರೇಷ್ಠನೆನ್ನಂ?

ತಾ ಮುಟ್ಟನೇ?

ನೆಗಳ್ ಬಾಳ್ಕೆಗೆ ಸಂಚಕಾರಮಂ ಕೊಟ್ಟನೇ?

ಓ ಸುಮಿತ್ರಾತನುಜ,

ಕಟ್ಟರಣ್ಯದೊಳ್ ಕಳುಹಿ ಬಾ ಎಂದು

ಕೊಟ್ಟನೇ ನಿನಗೆ ನಿರೂಪಮಂ?

ಅಯ್ಯೋ, ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟೆಗೆಟ್ಟನೇ?

ಇಸಿಯನಂ ಅಗಲ್ಲು

ಆಡವಿಯೊಳೆಂತು ಪಿಶಾಚದವೊಲಿಹೆನೊ!

ಕೆಟ್ಟೆನೈ!—ಅಯ್ಯೋ ಕೆಟ್ಟೆನೈ!

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— ತಾಯೇ.....

ಸೀತೆ— ಹಾ ಪ್ರಾಣನಾಥ!

ಅಂದು

ಕೌಶಿಕಮುನಿಪನೊಡನೆ ಮಿಥಿಳಾವುರಕೆ ಬಂದು
ಇದಕೆಂದೆ ಹರಧನುವಂ ಮುರಿದೆಯಾ?
ಇದಕೆಂದೆ ಎನ್ನಂ ಮದುವೆಯಾದೆಯಾ?—
ನಾನಗಲ್ಲೊಡೆ ನವೆಯುತಿರ್ದೆ.—
ಅಯ್ಯೊ ಇದಕಾಗಿಯೇ ಕಪಿವೃಂದಮಂ ನೆರಸಿ
ಕಡಲು ಕಟ್ಟಿ ದೈತ್ಯರಂ ಕೊಂದೆಯಾ?
ಅಗ್ನಿ ಮುಖದೊಳ್ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದೆನ್ನೊಳ್
ಅಪರಾಧಮಂ ಕಾಣಿಸಿದೆಯಾ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— ತಾಯೇ, ಸ್ವರಿಸು, ಶ್ರೀ ರಾಮಂ ಕಾವಂ.

ಸೀತೆ— ಕಾವಂ! ಕಾವಂ!

ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ನೀನಂದು

ಕಲ್ಮುಳ್ಳಿಡಿದ ಕಾಡೊಳೆನ್ನನು ಪಚರಿಸಿದೆ;
ಪಲ್ಮಸೆದು ಗರ್ಜಿಪ ವಿರಾಧನು ಮರ್ದಿಸಿದೆ;
ಬಲೈಯಿಂ ನಾಂ ಕಳುಹಿದೊಡೆ ಜನಸಾಧನದಿಂ
ಪೋದೆ ರಾಘವನ ಬಳಿಗೆ.

ಆ ನಿನ್ನ ನಲೈಯಂ ಮರೆದಪೆನೆ, ಸೌಮಿತ್ರಿ?—

ನೀನೆಲ್ಲರೊಲ್ ಮೈದುನನೆ ಎನಗೆ?

ನಿನಗೆ

ಕಾನನದೊಳೆನ್ನಂ ನಿಲಿಸೆ ಮನಂ ಬಂದುದೇ, ತಂದೇ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— ಜನನೀ, ಮುಂದೆ ನಾನೇನಂ ಗೈಯಲಿ?

ನೀಮೆ ಬೆಸಸಿಂ.

ನಿಮ್ಮಂ ಬಿಟ್ಟು ಪೋಗಲಾರಂ;

ಪೋಗದೀಯವಸ್ಥೆಯೊಳಿದೊಡೆ

ಅಣ್ಣನೇಗೈದಪನೋ? (ರೋದಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ಸೀತೆ— ತಂದೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ,
 ನಿನೋ ಳಾಡಿದೊಡೇನಹುದು ?
 ನೀನಂದು ಜನಸ್ಥಾನದಿಂ ಪೋಗಿ
 ಎನ್ನಂ ರಕ್ಕಸನಿಗಿತ್ತಂತೆ
 ಇಂದುಂ ಕಾಡಿಗೆನ್ನಂ ಕೊಟ್ಟು ಪೋಗು.—
 ಆಯ್ಯೋ, ಕೊಂದುಕೊಂಬೆನೇ—
 ಈ ಬೆಂದೊಡಲೊಳಿದೆ ಬಸಿರದಂದುಗಂ!
 ಕಾಡಿನೊಳ್ ಬಂದುದಂ ಕಾಣೈನಾಂ:
 ಇದೋ ಕೌಸಲೆಯಡಿಗೆ ವಂದಿಪಂ.
 ಅಪರಾಧವೊಂದುಮಿಲ್ಲದೆ
 ತನ್ನ ಕಂದನೆನ್ನಂ ತೊರೆದುದಂ ದೇವಿಗೊರೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮಣ— ಓ ಬನವೇ,
 ಎನ್ನಂ ನುಂಗಿಕೊಳಲಾರೆಯೇಂ?
 ಓ ಬಾಂದೊರೆಯೇ,
 ನೀನೆನ್ನಂ ಮುಳುಗಿಸಲಾರೆಯೇಂ?
 ಈ ಪಾಪಿಯನಾರೊಳಕೊಳ್ವರ ?
 ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ,
 ನಿನಗೆ ನರಕದೊಳುಂ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ!—
 ಮಾಳ್ಕೆಯಿನ್ನಾ ವುದು?
 ಇಬ್ಬಗಿಯಾಗೀ ಪಾಳೊಡಲಂ ನೀಳ್ಕೆಡಹಬೇಡವೇ?
 ಅಯ್ಯೋ, ಸುಡಲಿ ಈ ನಿಷ್ಕರದ ಬಾಳ್ಕೆಯೆಂ!

ಸೀತೆ— ಎಕೆ ನಿದಿಹೆ? ಪೋಗು, ಸೌಮಿತ್ರಿ,
 ಕೋಪಿಸನೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಂ ನೀನಿಲ್ಲಿ ತಳುವಿದಡೆ?
 ಎಕೆನ್ನಂ ನೋಡುತಿಹೆ?
 ನೆರವುಂಟು ಎನಗೀ ಕಾಡೊಳುಗ್ರಜಂತುಗಳಲ್ಲಿ!
 ಪಾಪ,

ಆ ರಘುನಾಥನೇಕಾಕಿಯಾಗಿರ್ಪನಶ್ಚೆ?
 ಅಯ್ಯೋ, ಲೋಕದರಸೇಗೈದೊಡಂ
 ತನ್ನ ಕಿಂಕರಂ ಬೇಕು ಬೇಡೆಂದು ಪೇಳಲೆ?
 ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನ ರೀ ಕೆಲಸಕೊಪ್ಪಿದರೆ?
 ಹನುಮಂತನಿದರ್ಪನೆ ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ - ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನ ರೊಪ್ಪಿಗೈಯಿಲ್ಲ.
 ಹನುಮಂತ ಜಾಂಬವ ಸುಗ್ರೀವರಾರಂ
 ಇದನರಿಯರೌ.

ಸೀತೆ - ಬಿಡು, ಬಿಡು, ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ,
 ಆರಿದೊಡೇಗೈವರಾ ?
 ಇದು ತನ್ನ ಮರುಳಾಟಂ! -
 ಆ ರಾವಣನ ತಮ್ಮನೈಸಲೆ ವಿಭೀಷಣಂ?
 ಆತಂ ಭೀರುಗಳನರಿದಪನೆ?
 ಸೋದರಂಗುರೆಯುಳಿದ ಸುಗ್ರೀವನೆಂಬುವಂಗೆ
 ಕಾರುಣ್ಯಮಿದರ್ಪವುಡೆ?
 ಮತ್ತುಳಿದ ಮಂತ್ರಿಗಳದಾರುಂಟು
 ದೇವಂಗೆ ಪೇಳುವರಾ ?
 ನೀನೆ
 ಬಪ್ಪಿ ಘೋರಾಟಂಗೆ ಕೊಂಡುಬಂದೆ!
 ಇನ್ನೊರಲೊಡೇನಹುದು ?

ಲಕ್ಷ್ಮಣ - (ಕಿವಿಮುಚ್ಚಿ ಶೋಕಿಸಿ)

ಮಾತೆ,
 ಓ ಎನ್ನ ಮಾತೆ,
 ಓ ಜಗನ್ನಾತೆ,
 ನಿಷ್ಕರುಣಿಯಂ
 ಕುಲಘಾತುಕನಂ

ದುಷ್ಯನಂ

ಚಂಡಾಲನಂ ಉದ್ಧರಿಸೌ! (ಧೊಪ್ಪನೆ ಕೆಡೆದು ನಮಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ಸೀತೆ - (ಸಂತೈಸಿ ಎತ್ತಿ)

ಏಳೇಳು, ಕಂದಾ!

ಕೈಹಿಡಿದ ನಲ್ಲನೇ ಪೇಸಿ ಬಿಸುಟ್ಟರೆ

ಇನ್ನಾರೇನು ಮಾಡುವರು?

ನಿನ್ನೊಳೇನಪರಾಧಂ?—

ಕರುಣಾಳು ರಾಘವನೊಳುಂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ!

ಕಡುಪಾತಕಂಗಳೆದು ಪೆಣ್ಣಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಿದೊಡಲಂ,

ಈ ಪಾಳೊಡಲಂ, ಪೊರೆವುದೆನ್ನ ಪರಾಧಂ!

ನೀನಿರಲ್ ಬೇಡ, ನಡೆ, ಪೋಗು;

ನಿಲ್ಲದಿರ್!

ನಿನ್ನಣ್ಣಂ ಕೇಳೊಡೆ

“ನಿನ್ನಾಣತಿಗಬಲೆ ಮರುಗಿದಳಿಲ್ಲ;

ಮಾನುಡಿಗಳಿಲ್ಲ;

ಮುನಿಸಾಂತಳಿಲ್ಲ;

ಬೆಚ್ಚಿದಳಿಲ್ಲ!

ನೀನೆ ಗತಿಯೆಂದು ನಿನ್ನಡಿಯಂ ನೆನೆಯುತೆ

ಕಡೆವೊಳ್ತಂ ಪಾರುತಿರ್ಪಳ್ ”

ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಯ್!

ಅತ್ತೆವಿಗಿಂತೊರೆ:

ನಿಮ್ಮಾತೀರ್ವಾದಮಂ ಪಡೆಯದೆ ಬಂದುದರಿಂ

ಎನಗೀಗತಿಯಾಮದು ಎಂದು.

ಊರ್ಮಿಗಳೆಗೆ ಪೇಳಿಂತು:

ನಿಮ್ಮೊಳಾಲೋಚಿಸದೆ ಬಂದ ತಪ್ಪಂ ಮನ್ನಿಸಿ,

ಎನ್ನನಾವಗಂ ಮರೆಯಲಾಗದು ಎಂದು!—

ಎನ್ನಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಯಂ ದಾಸಿಯರ್ಗೆ ಪರ್ಚುಗುಡಯ್!

ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಭಾಗ್ಯ

ನಿನಗೆನ್ನೊಳ್ ದಯೆಯಿವೊಡೆ
 ಲೋಗರನುವಿಂಗೊಂದು ದವ್ಯಾಣಿಯನೇರ್ಪಡಿಸಯ್!
 ಎನಗೆ ಬಳುವಳಿ ಬಂದಾವಿನ
 ತಬ್ಬಲಿ ಎಳಗರುವಂ
 ಬಡವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುದೆಂದು
 ನಿನ್ನನಿಯಳ್ಳಿ ಪೇಳಯ್!
 ಊರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಕಿರುಗೂಸೊಂದು ಪುಟ್ಟಿದಂದು
 ಆದಕ್ಕೆನ್ನಾ ತೀರ್ವಾದನಿರಲಿ! (ಲಕ್ಷ್ಮಣ ನೋಯುತ್ತಾನೆ.)
 ನೀನಿನ್ನು ಹೊರಡು;
 ನಿನಗೆ ಮಾರ್ಗದೊಳಾಗಲಡಿಗಡಿಗೆ ಸುಖಂ!
 ಪಯಣಂ ಸೊಗಮಕ್ಕೆ!
 ಶ್ರೀ ರಾಮನಡಿದಾವರೆಯೊಲೈಯೊಂದು ವಜ್ರಪಂಜರಮಕ್ಕೆ!

ಲಕ್ಷ್ಮಣ — (ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು)

ಎಲೆ ವನಸ್ಥಳಗಳಿರ, ವೃಕ್ಷಗಳಿರ, ಮೃಗಗಳಿರಾ,
 ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳಿರ, ಲತೆಗಳಿರಾ,
 ಪಂಚಭೂತಗಳಿರ, ದೆಸೆಗಳಿರಾ ಕಾವುದು!
 ಎಲೆ ಧರ್ಮದೇವತೆಯೆ,
 ಜಗಜ್ಜನನಿ ಜಾಹ್ನವಿಯೆ
 ಎನ್ನ ಮಾತಿಯಂ ಜಾನಕಿಯಂ ಸಲಹಿಕೊಳ್ಳುದು!
 ಎಲೆ ತಾಯೆ, ಭೂದೇವಿ,
 ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಹಳು ಸಂರಕ್ಷಿಸಾ!
 (ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಲವಂದು ತುಸುದೂರ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.)

ಸೀತೆ — ಏಕೆ ನಿಂತಿಹೆ? ನಡೆ ಸೌಮತ್ರಿ!

ಲಕ್ಷ್ಮಣ — ತಾಯೇ, ನಿನ್ನನೆಂತು

ಈ ಘೋರ ವಿಪಿನದೊಳುಳಿದು ವೋಗಲಿ?
 ಶ್ರೀ ರಾಮನಾಜ್ಞೆಯನೆಂತು ಪಾಲಿಸಲಿ?

ಸೀತೆ— ಮೈದುನಾ,
 ರಾಘವನಾಜ್ಞೆಯಂ ವಿಾರದಿರು, ನಡೆ.
 ಸೀತೆಗಿಂ ರಾಮನಾಣತಿ ಮಿಗಿಲಲ್ತೆ?
 ಶ್ರೀ ರಾಮನಾಜ್ಞೆಯಂ ಪಾಲಿಸಿಹೆ!
 ಇಗೋ ಎನ್ನಾ ಜ್ಞೆಯಂ ಪಾಲಿಸು:
 ನಡೆ, ನಿನಗೆನ್ನಾ ಶೀರ್ವಾದಂ!

[ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಕೈಮುಗಿದು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.]

ಆಯೋಧ್ಯಾ,
 ಮಿಥಿಲೇಂದ್ರ ವಂಶದೊಳ್ ಜನಿಸಿ
 ರಘುಕುಲದ ದಶರಥ ನೃಪನ ಸೊಸೆಯಾಗಿ
 ಎನಗೆ ಕಟ್ಟಡವಿಯೊಳ್ ವ್ಯಥಿಸುವಂತಾಯ್ತೆ?—
 ಹಾ ವಿಧಿಯೇ!
 ಹರಣಮಂ ತೊರೆದಪೆನೇ
 ಬರ್ಪುದು ಭ್ರೂಣಹತ್ಯಾದೋಷಂ!—
 ಎನ್ನ ನೋವನಾಗೋರೆಯಲಿ?—
 ಲೋಕದೈತ್ವರ್ಷಂ ಸುಖಮೆಲ್ಲಂ ನಶ್ವರಂ!
 ಶ್ರೀ ರಾಮನೊಲೈಯೊಂದೆ ಶಾಶ್ವತಂ!
 ಆತನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯೇ ಎನಗೆ ದಿಕ್ಕು:
 ಹೇ ಕಲ್ಯಾಣರೂಪ, ನೀನೆನ್ನಂ ಕೈಬಿಡದಿರೈ!
 ದೆಸೆಗೆಟ್ಟಿನ್ನಂ ಮರೆಯದಿರೈ!
 ಹೇ ಕರುಣಾಕರ, ಪೆಣ್ಣೆನ್ನೊಳ್ ಕರುಣೆಯಿರಲೈ!
 ರಾಮಾ! ರಾಮಾ! ರಾಮಾ!.....

[ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಹುಡುಕುನೋಟದಿಂದ
 ಅಲಿಸುತ್ತ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ.]

ವಾಲ್ಮೀಕಿ— ಮುಖಕೆ ಯೂಪವನರಸುತಿರೆ
 ಆರ್ತನಾದಂ ಕೇಳ್ದುದಲ್ತೆ?—

ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಭಾಗ್ಯ

ಬಸಮೆಲ್ಲಂ ಮರುಗಿದುದು ಆ ನಾದಂಗೆಗಳ್ಳು !

ಎನ್ನೆದೆಯೊಳುಂ ಚಿಮ್ಮಿದುದು

ಆವುದೋ ವೊಸತೊಂದಲಾ ಕಿಕಾವೇಶಂ |—

ಆ ದನಿ

ಸ್ವರ್ಗಮರ್ತ್ಯಂಗಳಂ ವನಗಿರಿಗಳಂ

ಮೇಘಮಂಡಲಮುಮಂ ತುಂಬಿ

ಎನ್ನೆದೆಯೊಳ್ ಅನುರಣಿತಮಾದುದಲ್ಲೆ?—(ಮೆಲ್ಲಗೆ)

ರಾಮಾ! ರಾಮಾ! ರಾಮಾ! ಎಂಬಾ ಸವಿದನಿ!—

ಅದೆನ್ನ ಸಚ್ಚಿನ ಮಹಾಮಂತ್ರಂ!

ವ್ಯಾಧನಾಗಿದೇನಗೆ ಮಹರ್ಷಿತ್ವಮಂ ಕೃಪೆಗೈದ

ಮಹಾಮಂತ್ರಂ!—(ಮೆಲ್ಲಗೆ)

ರಾಮಾ! ರಾಮಾ! ರಾಮಾ!

ಆ ಎರಡಕ್ಕ ರಂಗಳಿನಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂ!

ಸೂರೋದಯಂ, ಚಂದ್ರೋದಯಂ,

ಹಿಮವತ್ ಪರ್ವತಂ, ವೇದಕಾವ್ಯಂಗಳೆಲ್ಲಂ,

ಗಂಗೆ ವೊದಲಪ್ಪ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಂಗಳುಂ,

ಎನ್ನ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಅನುಭವಂಗಳುಂ,

ಆ ದಿವ್ಯನಾಮದ ರಸಮಣಿಯ ಹೃದ್ದೇಶದೊಳೆ

ಕಬ್ಬಿಗನ ಬಗೆಯ ಕಬ್ಬದವೋಲಡಗಿರ್ಕುಂ!—

ರಾಮಾ! ರಾಮಾ! ರಾಮಾ! ಎಂದೊರೆದುದಲ್ಲೆ?

ಸ್ತ್ರೀವಾಣಿಯಂತಿರ್ದುದು!—(ಆಲೋಚಿಸಿ)

ಎನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಾರುಂ ಈ ದಿಕ್ಕಿಗೈತರಲಿಲ್ಲ!

ಸೀತೆ— (ಮೆಲ್ಲಗೆ) ರಾಮಾ! ರಾಮಾ!

ವಾಲ್ಮೀಕಿ— (ಬೆಚ್ಚಿನೋಡಿ)

ಈ ಎಡೆಯೊಳಾರೋ ರೋದಿಸುತಿರ್ಪರ್.—

ಆರೀಕೆ?

ಗ್ರೀಷ್ಮರುತುವಿಂ ನವೆದ ಕಾಂತಾರದಧಿದೇವಿಯಂತಿಹಳ್!

ಆರೋ ನಾಗರಿಕ ಸ್ತ್ರೀ! (ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತ)

ಎಲೆ ತಾಯಿ, ನೀನಾವಳಾ?

ಕಂಡ ಕುರುಪಾಗಿರ್ಪುದು!

ಅಕಟಾ,

ಈ ಘೋರತರ ಗಹನಕೋವಳೆ ಎಂತು ಬಂದೆ?

ಸೀತೆ - (ಬೆಚ್ಚಿ)

ಎನ್ನಾಣೆ! ಶ್ರೀ ರಾಮನಾಣೆ!

ಪತ್ತೆ ಸಾರದಿರ್, ಸಾರದಿರ್!

ವಾಲ್ಮೀಕಿ - ತಾಯೇ, ಬೆದರಬೇಡ.

ನಾಂ ಅನ್ಯರಲ್ತು: ತವಸಿಗಳ್!

ಈ ಎಡೆಯ ಆಶ್ರಮದೊಳೆ ಇರ್ಪೆವು.

ಸೀತೆ - ಅಯ್ಯೋ ಬಳಿಸಾರದಿರ್.

ರಾವಣನೀ ವೇಷದೊಳೆ ಮುನ್ನಮೊಯ್ದಂ!

ಶ್ರೀ ರಾಮನಾಣೆ! ದೂರ ಸರಿ!

ವಾಲ್ಮೀಕಿ - ದೇವಿ,

ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಮನಾಣೆ! ಎನ್ನಾಣೆ!

ನಾಂ ಕವಡುದವಸಿಯಲ್ತು;

ವಾಲ್ಮೀಕಿ ನಾಂ!

ಭೂರಿ ಶೋಕಾರ್ತರಾಗಿದರ್‌ರಂ ಕಂಡು

ಸುಮ್ಮನೆ ವೋಪನಲ್ಲ.

ಸೀತೆ - (ಹರ್ಷ ಶೋಕ ಲಜ್ಜೆಗಳಿಂದ)

ಓ ಕವೀಶ್ವರಾ,

ನಾಂ ಜನಕ ರಾಜಂಗೆ ಮಗಳ್ ;

ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜಂಗೆ ಸೊಸೆ;

ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಂಗೆ ಪಟ್ಟದರಸಿ!

ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಭಾಗ್ಯ

ಲೋಕಾಪವಾದಕೆ ಬೆದರಿ ಅಪರಾಧಿಯಲ್ಲದೆನ್ನಂ
ತರಣೆಕುಲ ಸಂಭವಂ ಬಿಟ್ಟನೆಂದು
ಈ ವನದೊಳಿರಿಸಿ ವೋದಂ ಸುಮಿತ್ರಾತ್ಮಜಂ!—
ಜೀವಮಂ ತೊರೆವೆನೆಂಬೆನೆ
ಬಸಿರೊಳಿಹುದಕ್ಕರೆಯ ವೋರೆ!—
ತಂದೆ, ಎನಗೆ ಬಟ್ಟಿದೋರೈ! (ಕೈಮುಗಿಯುತ್ತಾಳೆ.)

ವಾಲ್ಮೀಕಿ — ದೇವಿ, ಬಿಡು ಶೋಕಮಂ:

ಪುತ್ರಯುಗಮಂ ಪಡೆವೆ.
ಭಾವಿಸದಿರಿಸ್ನು ಸಂದೇಹಮಂ.—
ಜನಕಂಗೆ ನಾವಸ್ಯರಲ್ಲ!
ನಮ್ಮಾಶ್ರಮಕೆ ಬಂದು ನೀಂ ಸುಖದೊಳಿದೊಡೆ
ಆವಾವ ಬಯಕೆಯುಂಟೆಲ್ಲಮಂ ಸಲಿಸಿ
ನಿನ್ನಂ ನಾನೋವಿಕೊಂಡಿರ್ಪೆಂ.
ಅಂಜದಿರು, ಬಾ ಎನ್ನೊಡನೆ!

ಸೀತೆ — ತಂದೆ,

ನಿಮ್ಮಂ ನಾಂ ವೊದಲೆ ಕೇಳಿಬಲ್ಲೆಂ,
ಅರಿಯದೆಯೆ ಸಂದೇಹಪಟ್ಟುದಂ ಮನ್ನಿಸೈ!
(ಬಿದ್ದು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ.)

ವಾಲ್ಮೀಕಿ — (ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹಿಡಿದೆತ್ತುತ್ತ)

ತಾಯಿ, ಮೇಲೇಳು.
ನಿನಗೆಲ್ಲಂ ಒಳ್ಳಿತಹುದು.—
ನೀನೆನ್ನ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಸವಿಗಣ್ಣೆತ್ತಿ?
ಕಥಾನಾಯಿಕೆಯೆತ್ತಿ?
ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಭಾಗ್ಯಮೆತ್ತಿ?

(ತೆರೆ)

ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಮಾಲೆ

(ಪ್ರಾರಂಭ: ೧೯೩೬)

ಕಥೆ-ಕವನ-ಕಾದಂಬರಿ-ನಾಟಕ-ಪ್ರಬಂಧ-ವಿಮರ್ಶೆ-ಭಾಷಣ-ಬೀವನ ಚರಿತೆ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಬಹುವಿಧದ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಸುಲಭ ಬೆಲೆಗೆ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಈ ಮಾಲೆಯ ಉದ್ದೇಶ.

ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಕ್ರೌನ್ ಅಷ್ಟಪತ್ರ ಆಕಾರದ ಸುಮಾರು ನೂರು ಪುಟಗಳ ಆರು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆ.

ಪ್ರತಿ ಪುಸ್ತಕದ ಬೆಲೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರತಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಆಣೆಗಳು; ಕ್ಯಾಲಿಕೊ ಪ್ರತಿಗೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ನಾಲ್ಕು ಆಣೆಗಳು.

ಮಾಲೆಯ ಚಂದಾದಾರರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಲೆಯ ಆಯಾ ವರ್ಷದ ಪ್ರಕಟನೆಗಳನ್ನು ವೋಲ್ಪಲ್ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಪಡೆದು ಬುಕ್-ವೋಲ್ಪ್ ಮೂಲಕ ಉಚಿತವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ವರ್ಷದ ಚಂದಾ ಹಣವನ್ನು “ಕಾವ್ಯಾಲಯ”ದ ಆಫೀಸಿಗೆ ಮುಂಗಡವಾಗಿ ಪಾವತಿ ಮಾಡುವವರು ಚಂದಾದಾರರು.

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ಅಂಚೆ ವೆಚ್ಚ ಸೇರಿ (i) ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರಿಗೆ ರೂ. ೪-೦-೦; (ii) ಕ್ಯಾಲಿಕೊ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರಿಗೆ ರೂ. ೬-೮-೦.

ಒಟ್ಟಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವವರು ಮಾಲೆಯ ಆಜೀವ ಚಂದಾದಾರರು.

ಇದುವರೆಗೆ ಅಚ್ಚಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಈಗ ಅಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳ ವಿವರ ಮುಂದೆ ಕಾಣಿಸಿದೆ.

ಚಂದಾ ಹಣವನ್ನು ಕಳಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಏಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಕಾವ್ಯಾಲಯ * ಪ್ರಕಾಶಕರು * ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳು

೧. ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥನ ಕವನಗಳು

—ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಎಂ.ಎ. ಕ್ರೌನ್ ಅ. viii + ೧೦೫ . . ೦-೧೨-೦
ಕ್ಯಾಲಿಕೊ ಪ್ರತಿ . . ೧- ೪-೦

ವಿಷಯ: ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ-ಕುಮುದಿನಿ-ಜಯಸಿಂಹನ ಕೊನೆಗಾಲ-ತಾನಾಜಿ-ರಕ್ತ ರಜನಿ-ಡೂಲಿ-ನಾಗಿ-ಮಂಜಣ್ಣ ಹೇಳಿದ ಸ್ಥಳಗತೆ-ಕರಿಸಿದ್ದ-ಮರಸುಬೇಟೆ-ಘಂಟಾಕರ್ಣ.

೨. ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು

—ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಎಂ.ಎ. ಕ್ರೌನ್ ಅ. x + ೧೧೦ . . ೦-೧೨-೦
ಕ್ಯಾಲಿಕೊ ಪ್ರತಿ . . ೧- ೪-೦

ವಿಷಯ: ಸಂನ್ಯಾಸಿ-ಕ್ರಿಸ್ತನಲ್ಲ, ಪಾದ್ರಿಯ ಮಗಳು!-ಈಶ್ವರನೂ ನಕ್ಕಿರಬೇಕು-ಅರಾಣಿ ಮೂರು ಕಾಸು-ಯಾರೂ ಅರಿಯದ ವೀರ-ಹೋಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ-ಮಾಯದಮನೆ-ದೇವ್ವದ ಕಾಟ-ಪಾಪ, ಎಳಗರು !

೩. ಚಿತ್ರಾಂಗದಾ

—ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಎಂ.ಎ. ಕ್ರೌನ್ ಅ. vi + ೯೭ . . ೦-೧೨-೦
ಕ್ಯಾಲಿಕೊ ಪ್ರತಿ . . ೧- ೪-೦

ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರ 'ಚಿತ್ರಾ' ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತದ 'ಚಿತ್ರಾಂಗದಾ' ಇವುಗಳ ಸ್ಪರ್ಭಾವದಿಂದ ಮೂಡಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರುವ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಲಾಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ವಾಚಕರು ಇದರಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ೨,೫೦೦ ಪಂಕ್ತಿಗಳ ಈ ದೀರ್ಘ ಕಾವ್ಯವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸರಳ ರಗಳೆಯ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆ.

೪-೫. ಕಾನೂರು ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ (ಸಂಪುಟ ೧-೨)

—ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಎಂ.ಎ. ಕ್ರೌನ್ ಅ. viii + ೧೯೬ . . ೧-೮-೦
ಕ್ಯಾಲಿಕೊ ಪ್ರತಿ . . ೨-೮-೦

ಮಲೆನಾಡಿನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಸುಮಾರು ೮೦೦ ಪುಟಗಳಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈಗಿರುವ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇದೇ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕಾನೂರು ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ (ಭಾಗ ೨) ೦-೧೨-೦
ಕ್ಯಾಲಿಕೊ ಪ್ರತಿ . . ೧- ೪-೦

